

ADVIES VAN HET INSTITUUT VOOR NATUUR- EN BOSONDERZOEK
INBO.A.2009.284
Wetenschappelijke instelling van de Vlaamse overheid
Kliniekstraat 25, 1070 Brussel
www.inbo.be

BETREFT: Ontheffingsnota MER Collector Messelbroek

Nummer: INBO.A.2009.284
Datum: 01/12/2009
Contactpersoon: Willy Huybrechts - 02 558 18 42 -
Willy.Huybrechts@inbo.be
Auteur(s) Willy Huybrechts
Kenmerk aanvraag: Mail
Datum aanvraag: 04/11/2009
Geadresseerde: Agenschap voor Natuur en Bos
Etienne Meert
Vaartkom 31 Bus 9
3000 Leuven
etienne.meert@lne.vlaanderen.be

cc. ANB - Centrale Diensten
ir. Carl De Schepper

Vraagstelling

ANB dient advies te geven over de Ontheffingsnota Mer voor Collector Messelbroek van Aquafin. Het heeft hierover een ontwerp-advies opgesteld en vraagt aan het INBO om deze te screenen en bijkomende input te leveren. Dit aan de hand van 5 specifieke vragen. Ze worden hieronder opgelijst en voorzien van een antwoord.

Specifieke vragen ANB

1. *de bovenstaande voorlopige ANB-beoordeling kritisch te bekijken. Is de negatieve ANB-kritiek terecht?*

Opmerkingen

- De observaties met betrekking tot p.43 zijn correct, maar de verhoging van de grondwaterpeilen in FIN is niet relevant voor het effect van bemaling bij het plaatsen van de collector. De geciteerde cijfers in de ontheffingsnota over grondwaterdieptes gaan volgens ons over het grondwater op de plaats waar de leiding wordt geplaatst. Daarvoor zijn op INBO geen meetgegevens aanwezig, op één meetplaats na ter hoogte van het RWZI (nabij Krekelbroek). De geciteerde waterdieptes worden trouwens niet gebruikt in de analyse, tenzij om aan te geven dat met worst-case scenario's wordt gewerkt, wat inderdaad zo is. Het betreft dus niet de waterpeilen in het valleigebied, waarvoor op het INBO wél data aanwezig zijn. Deze data beïnvloeden echter niet de conclusies van de onderhavige nota.
- De kartering van BWK-eenheden in de omgeving van de collector dateert van juni 2000 (BWK versie 2.1) . De kwetsbaarheid bepalen is methodologisch gekoppeld aan BWK, dus is het logisch deze kaart te gebruiken. Anderzijds zijn er recentere gegevens met betrekking tot de vegetatie bij ANB naar aanleiding van de opmaak van het beheerplan (en mogelijk ook bij Natuurpunt) . Het verdient aanbeveling om de BWK te evalueren en eventueel te actualiseren aan de hand van recentere gegevens en dan de analyse uit te voeren.
- Mogelijk moet de bewoording van de laatste paragraaf van pagina 2 van de ANB-analyse worden aangepast aan bovenstaande vaststellingen.
- De overstorten werken 7 x per jaar. Dit is inderdaad een aanzienlijke verbetering tov bestaande toestand. Voor een natuurgebied is het echter veel. In de Dijlevallei heeft men de frequentie sterk kunnen terugdringen (nu tot 1x per 5 jaar) vooral door zoveel mogelijk afkoppelen van neerslagwater (hier loosde het overstort wel in een waterloop met voorafgaand een zeer goede waterkwaliteit, dit geldt niet voor de Laarbeek). In dit project is niet alle hemelwater afgekoppeld, er blijft nog een 6 à 7 ha over (Tabel 2.5 e.v.); zijn hier nog mogelijkheden? Er zou ook kunnen onderzocht worden of in de waterlopen die de overstorten bedienen ook mitigerende maatregelen kunnen worden voorzien, bijvoorbeeld overstortbekkens/ bezinkingsbekkens die overlopen in de Laarbeek.

2. *Is de probleemstelling door Aquafin correct ? Zijn de mogelijke negatieve effecten van de aanleg en werking van de collector voldoende opgelijst?*

Geen bijkomende negatieve effecten.

3. *Zijn de mogelijke negatieve effecten voldoende onderzocht ?*

De effecten van bemaling zijn voldoende onderzocht, evenals de effecten op waterkwaliteit in de waterlopen. De overstortproblematiek moet nog nader worden bekeken om de overstortfrequentie terug te dringen en eventuele mitigerende maatregelen te voorzien.

Het effect overstromingen in combinatie met waterkwaliteit is inderdaad onderbelicht gezien het geen rekening houdt met de OPD modelleringen, zoals in ANB-tekst aangegeven. Als de basiskwaliteit in de waterlopen niet overschreden wordt dan zal dat bij overstromingen zeker niet het geval zijn. Het effect van kwaliteit van overstromingswater op vallei-ecotopen wordt kwalitatief benaderd in *Leo De Nocker et*

al.) (2007) *Multifunctionaliteit van overstromingsgebieden : wetenschappelijke bepaling van de impact van waterberging op natuur, bos en landbouw.*

De overstromingen moeten in relatie gezien worden met de kwel. Indien deze voldoende groot is dan zal het overstromingswater moeilijk in de bodem dringen naar de wortels van de planten.

4. *Zijn de conclusies correct, is de negatieve impact van de aanleg en werking van de collectoren en aanverwante inderdaad aanvaardbaar mits toepassing van milderende maatregelen?*

Grondwater: bij bemaling engageert men zich om de bemalingsdiepte en de -duur te beperken en op de meest kritieke plaatsen worden damplanken geplaatst. Er wordt trouwens uitgegaan van een worst-case scenario, waarbij de initiële waterstand hoger wordt ingesteld dan de reële waterstand. De evaluatie van de impact is goed onderbouwd. Een bijkomend aandachtspunt (mitigerende maatregel) kan het tijdstip van bemalen zijn: buiten het vegetatie seizoen bemalen (in het natte seizoen) zal het minste effect ressorteren.

Oppervlaktewater: mbt de overstorten wordt in de nota niet ingegaan op de mogelijkheid van mitigerende maatregelen tussen de overstort en de monding in de Laarbeek, met name inrichting van de waterloop of een deel van de vallei als voorbezinking, of voorzuivering. Wat zijn de mogelijkheden hiervan?

Waterkwaliteit in combinatie met overstromingen is onderbelicht.

5. *Indien bijkomend studiewerk moet gebeuren, welke gegevens zijn eventueel raadpleegbaar of leverbaar vanuit INBO ?*

De waterpeilmetingen die betrekking hebben op valleigebied zijn in WATINA beschikbaar maar hebben geen impact op het resultaat, gezien uitgegaan wordt van worst case bij de bepaling van effecten. Ze kunnen wel een rol spelen bij de evaluatie van het overstromingseffect in combinatie met slechte waterkwaliteit: met name over de kans van infiltratie, te combineren met de grondwatermodellering van OPD (kwelgebied).